

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Deres ref: 16/6382

Dato: 11.10.2016

Oslo, 14. november 2016

HØRINGSSVAR - EUROPAKOMMISJONENS FORSLAG TIL MODERNISERING AV OPPHAVSRETTE

1. Innledning

Musikkforleggerne viser til utsendt høringsbrev vedr. Europakommisjonens forslag til modernisering av opphavsretten.

EU-kommisjonen fremmet, 14.september 2016 en pakke med fire lovforslag om modernisering av EUs regelverk om opphavsrett, som et ledd i oppfølgingen av strategien for det digitale indre marked («DSM-strategien»). Forslagene er spesielt knyttet til online-tjenester og tar sikte på å styrke både brukerne og rettighetshavernes interesser knyttet til digitale tjenester over landegrensene, for eksempel ved strømme- eller på forespørsel- tjenester.

Musikkforleggerne har oppfattet høringsrunden som en forberedelse til å lage en «norsk posisjon» og kommer derfor ikke til å kommentere lovforslagene i detalj, men heller gi et overordnet svar frem til de enkelte lov- og forskriftsendringer er ferdig behandlet i EU og skal inkorporeres i norsk rett.

2. Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om opphavsrett i det digitale indre marked (COM(2016) 593)

2.1. Generelt

Musikkforleggerne mener generelt at direktivets forslag i sin helhet representerer et steg i riktig retning, spesielt med tanke på at det foreslås å pålegge nettplattformer som tjener på å tilby kreativt innhold et større ansvar i ivaretagelsen av rettighetshavernes interesser.

Direktivet søker også å utvide unntak fra eneretten i forbindelse med undervisning. På dette området eksisterer det i Norge allerede gode avtaleordninger mellom brukere og rettighetshavere og Musikkforleggerne ser helst at disse ikke påvirkes av de foreslåtte endringer.

2.2. Unntak fra eneretten

Direktivet introduserer et obligatorisk unntak som fastslår at medlemsstater skal sørge for *«en undtagelse fra eller en innskærping af de rettigheder, der er omhandlet i artikel 2 og 3 i direktiv 2001/29/EF, artikel 5, litra a), og artikel 7, stk. 1, i direktiv 96/9/EF, artikel 4, stk. 1, i direktiv 2009/24/EF og artikel 11, stk. 1, i dette direktiv, med henblik på at tillade den*

digitale anvendelse af værker og andre frembringelser, når denne udelukkende finder sted med henblik på undervisningsbrug, og i det omfang det er berettiget i forhold til det ikkekommercielle formål, forudsat at anvendelsen:

- a) sker i en uddannelsesinstitutions lokaler eller via et sikkert elektronisk netværk, som kun er tilgængeligt for uddannelsesinstitutionens elever eller studerende og undervisningspersonale*
- b) ledsages af angivelse af kilden, herunder ophavsmandens navn, medmindre dette viser sig at være umuligt.»*

Medlemsstatene kan likevel fastsette at unntakelsen ikke finner generell anvendelse eller anvendelse for særlige typer verker eller frembringelser, «*hvis der er let adgang til passende licenser, der giver tilladelse til de i stk. 1 beskrevne handlinger.*», jfr. art. 4 (2).

Bakgrunnen for de eksisterende unntakene er å tillate bruk av opphavsrettsbeskyttede verk så lenge det passer inn med det internasjonalt anerkjente prinsippet «*tretrinnet*» i Bernkonvensjonen. Musikkforleggerne mener at en ytterligere utvidelse av unntak ikke er veien fremover for å kunne tilby brukerne en effektiv og rask tilgang til verk. Man må i såfall ha med i vurderingen hvilken påvirkning hvert enkelt unntak vil få i det indre marked, hvorvidt den foreslåtte regelen er støttet oppunder av robuste økonomiske bevis, og hvorvidt de potensielle endringene er compatible med internasjonal opphavsrett og den nevnte tretrinnet.

Musikkforleggerne mener at spørsmålet om unntak skal innføres av medlemsstatene uansett bør være valgfritt da dette hensyntar de forskjellige systemene i de forskjellige land. Ideelt sett bør også noter på grunn av deres spesielle sårbarhet unntas fra unntaket. På tross av dette, anser vi likevel at unntaket kan innføres dersom de overnevnte forhold i artikkelen foreligger.

2.3. «Value Gap»

Direktivet tar sikte på å redusere det såkalte «value gap». Nettplattformer tjener stort på den brede tilgjengeligheten av musikk og kreativt innhold som de tilbyr, men på tross av at dette genererer en enorm profitt for enkelte av disse, så får ikke rettighetshaverne et rimelig vederlag for utnyttelsen av deres verk.

Noen av plattformtjenestene har en begrenset vilje til å betale vederlag til rettighetshaverne og har hatt anledning til å gjøre dette ved å gjemme seg bak Safe Harbour-regler.

Det samme gjelder ansvaret for enkelte typer av tjenesteleverandører etter avd. 4 i direktivet om Elektronisk handel av 2000/31/EF.

Musikkforleggerne er bekymret over at språket i art. 13 ikke reflekterer hele teksten i direktivets betraktninger, spesielt 39, noe som gjør hovedregelen i artikkelen tannløs. I betraktning 38 fremstår det også som at informasjonssamfunnstjenester mest sannsynlig fortsatt vil kunne hevde å kvalifisere til et unntak av ansvar under art. 14 av direktivet om Elektronisk handel av 2000/31/EF

Samtidig mener Musikkforleggerne at ordlyden som er brukt gjennomgående i betraktning 38, ikke fullt ut dekker situasjoner der mektige aktører som lagrer og tilbyr tilgang til beskyttet innhold, ofte ikke er villige til å inngå kontrakter. Direktivet pålegger ikke informasjonssamfunnstjenestene en forpliktelse til å forhandle frem en rettferdig kontrakt med

rettighetshaverene. I fraværet av slike avtaler eller der avtalene ikke dekker hele repertoaret til rettighetshaveren, så vil status quo i forhold til «value gap» fremdeles bestå. Musikkforleggerne ønsker derfor at dette adresseres.

2.4. Forleggeres rettigheter

I direktivet foreslås det i art. 12 en ordlyd som fastslår forleggerens rett til andel av kompensasjon for utnyttelse av verk dersom opphaveren har overdratt en rettighet eller lisens til denne:

«I tilfælde hvor ophavsmanden har overdraget en rettighed eller udstedt en licensrettighed til en udgiver, kan medlemsstaterne fastsætte, at en sådan overdragelse eller licens udgør et tilstrækkeligt retsgrundlag for, at udgiveren kan kræve en del af kompensationen for den anvendelse af værket, som har fundet sted i henhold til en undtagelse fra eller indskrænkning af den rettighed, som er blevet overdraget, eller hvortil der er blevet udstedt licens.»

Musikkforleggerne mener at å introdusere en «sui generis» opphavsrett for musikkforleggere kun vil ha en moderat positiv innvirkning, men mener likevel at en klargjøring av retten forleggere har til å motta dette er viktigere enn noen gang etter misforståelsene som kom ut fra «Reprobeldommen» angående et lignende type spørsmål. For at forslaget skal være konsekvent med Infosoc-direktivet 2001/29/EF og utleie- og utlånsrett knyttet til opphavsrett (92/100/EF) så ber Musikkforleggerne om at dette også omfatter saker der rettighetene har blitt tildelt etter betraktning 30 i det førstnevnte direktivet eller art. 3 i sistnevnte.

2.5. Rimelig vederlag i kontrakter med opphavere og utøvere

Forslaget i direktivets art. 15 omhandler en styrking av opphaveres «opprinnelige» opphavsrett i forbindelse med kontraktsinngåelser som senere virker urimelige:

«Medlemsstaterne sikrer, at ophavsmænd og udøvende kunstnere har ret til at anmode om yderligere, passende vederlag fra den part, med hvem de har indgået en aftale angående udnyttelsen af rettigheder, hvis det oprindeligt aftalte vederlag er uforholdsmæssigt lavt sammenlignet med de efterfølgende relevante indtægter og fordele som følge af udnyttelsen af værkerne eller opførelserne.»

Musikkforleggerne mener at en slik bestemmelse ikke er nødvendig da musikkforleggere konkurrerer om å tilegne seg rettigheter i et sterkt konkurransedyktig marked hvor opphavere ofte er representert gjennom spesialiserte rådgivere. Avtaler forhandles fritt, og innehar en transparens med detaljer om de overførte verkene og bruken av disse. Musikkforleggeres forretning baserer seg på gode relasjoner mellom dem selv og de opphavere de inngår kontrakter med og det er allerede i forleggerens beste interesse å bevare og ivareta disse relasjonene.

3. Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om nettoverføringer og videresending av radio- og TV-programmer (COM(2016) 594).

Musikkforleggerne er imot at det innføres et «senderlandsprinsipp» på andre områder enn satelittkringkasting og viser til Norwacos hørings svar på dette punktet.

4. Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv og europaparlaments- og rådsforordning om gjennomføring av Marrakech-traktaten om tilgang til verk for syns- og lesehemmede (COM (2016) 596 og COM (2016) 595).

Vennligst se Musikkforleggenes generelle posisjon om unntak under pkt. 2.2 ovenfor.

Vennlig hilsen,
Musikkforleggerne